

Előfizetési díj félévre postán és helyben borítékkal 6 forint, boríték nélkül házhoz küldve öt forint ezüst pénzben.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön, pénteken és vasárnap egyegy iv.

Lapjaink mindennemű hirdetésményeket felvesznek.

Egyegy hasáb-sorért apró betűkkel öt ezüst kr. számítottak.

NEMZETI UJSÁG.

Alapítá KULTSÁR ISTVÁN táblabíró, kladja özvegye.

Előfizetheti minden cs. kir. postahivatalnál s helyben a szerkesztőségnél. Zöldkert utca 488. szám alatt földszint, a hivatalban.

Tiszlán írott czimeket kérünk. Levelek a szerkesztőségnek czimzandók.

Bérmertelen leveleket csak rendes levelezőintézet fogadunk el. Névalírás nélküli idegen kezekből hozzáunk küldött tudósításokat semmi esetre sem közlendünk.

TARTALOM.

Magyarország és Erdély. Törvényhatósági tudósítások. Sopronból (közgy. gr. Apponyi kinevezetése, hivatalos közlönnyök a csödhirdetésekre nézve, görög nem egyesültek áttérése, Liszt Ferencz táblabíróvá kinevezetése, lónemesítés). Somogyból (közgy. nevelés-ügybeni határozat, büntető törvényszék bírának választása, főispáni helyettes törvényszékekeni elnöklése). Szepesből (közgy. főispán székfoglalása). — József-árvaházban utolsó próbatét alkalmával tartott beszéd. (Vége). — Fiat justitia, pereaat mundus. — Vegyes újdonságok. — Ausztria

Külföld. Franciaország. N.-Britannia. Olasz-, Poroszország.

Társulatok és Intézetek. (Színházi részvénytársaság tagjainak meghívása.)

Hirdetések. Gabonaár. Pénzkelet. Lotteriahuzások. Dunavízállás.

MAGYARORSZÁG ÉS ERDÉLY.

TÖRVÉNYHATÓSÁGI TUDÓSÍTÁSOK.

Sopronból. Évnyegyedes közgyűlésünk f. hó 3án vette kezdetét mélt. főispáni helyettes ur elnöklése alatt, a ki legújabb bizonyosságát adá finom tapintatának, és eléggé megmutatá, hogy személyében az elméleti lángész a tapasztalattal egyesült. Ugyanis a Tolnamegyéből fölrándult B. J. tbiró ur a higgadt kedéllyel folytatni szokott tanácskozásokat igen megzavará tüzes kifejezéseivel, és hevesen küzdött a képzelt rémek ellenében, a hideg megfontolási utróló letért. Legelsőben fölépelt ma gr. Sz. I. is, lakhelyül Sopronymegyét választván; politikai hitvallomásakor azt nyilváníta: hogy sérelmet szörzálhasogatóló nem fürkész, kicsinységeken fön nem akad, és a hol sérelmet találnd, jónak látnd, ha a tuzók a mérsékelttel egyetértöló alkotmányos uton haladndának.

A cselekvési téren fáradhatlan müködő S. I. első alispán ur előadásából kitünt, hogy Kéry Pál kerületi biztos meghalálózván, hivatalának ideiglenes elátása, a hivatalos irományok átvétele, és az elhunyt javainak összeírására nézve a szükséges intézkedéseket megtevé, egyszersmind az ezen hivatalért folyamodók névsorát előterjeszté. E gyűlés alatt beáratván a többi folyamodások is, és a mélt. elnök által helyettesítés utján a megürlt hivatal betöltetik.

Indítványba hozá gr. V. H., hogy a kk. és rendek gr. Majláth Antal főkanzellárnak is jelentenek ki, külön föliratban, eltávoztá fölötti sajnálkozásukat, és fényes érdemekkel tündöklő magas személye iránti mély tiszteletüket. Ő excelljának bokros érdemeiből levonni legkevesebbet sem akarván a többség, hön pártolá az indítványt, és nagy készséggel fölirat, miként a másod főkanzellárná kinevezett gr. Apponyi György ő excelljának, a midön hivatalát elfoglalá, bevett szokás szerint üdvözlő föliratot határozott.

Szót emelt L. M. mondván: a nyug- és érdempénzzel ellátott katonai egyének ellen, bünvádi perben hozott ítéletek végrehajtás előtti fölterjesztését elhatározá a mult közgyűlés, holott mint közjogi kérdést az évnyegyedes közgyűlésre kellett volna használni a megyei végzés szerint. A megye ebeli határozatát megváltoztatni kíváná tehát; nemkülönb roppant sérelmet talált abban, hogy a csödhirdetéseket a B. P. Híradóban és Pester Zeitungban kívánatnak kihirdetett. Erre a negyedfél óráig tartó vitakozások bekövetkezének, és a többség véleménye abban pontosult össze, a) a határ-vonalt kijelelni a közjogi és nem közjogi kérdések között egyéni belátástól is függ. A rendek csak administrationalis kérdésnek nézték az érdempénzzel ellátott katonák s nyugpénzesek ellenében fölhozott intézményt, és illy czéltól tárgyalás alá venni jónak látták; sőt az ellenzék jelen volt tagai is bele bocsátkozának a dolog érdemébe, a nélkül, hogy valamelyiknek eszé ágába jutott volna azt elhalasztani, holott ugyanezen alkalommal a mélt. elnök figyelmeztetésére félretétett a görög n. egyesült szertartásuak vallásárai átmenetről szóló intézmény. b) A csödhirdetéseknem magyar hírlapokból fölvételét szinte szükségesnek tartják, hadd tudja meg a külföldi kereskedő édes hazánkf-

ainak pénz és vagyonbeli állapotát hitelesen. Közkereskedési szempontból kiindulva nem is lehet más tenni.

Az ellenzék pattogva kikelt a nm. httótanács utján érkezett ama legfelsőbb határozat ellen, mellyben meghagyatik, hogy mind az, mi a római kath. vallásból az evangélika vallások bármelyikére átmenet eseteit illetöló az utósó országgyűlési 1844-dik évi 3ik czikk 5ik §tól kezdve bezárölóg a 11ik §ig megállapítot, a görög nem egyesült vallásuakra is alkalmaztassék. — Fölvastatott azon intézmény is, melly arról értesít, hogy az említett határozatot a karloviczi n. o. görög metropolita önhatalmulag kétes félreértéssel magyarázá, mellynek nyomán a görög nem egyesült papság és népség részéről a legfelsőbb királyi szándéklattal egészen ellenzék merész vélemények terjeszteték el — olly meghagyással világosítoték tehát föl, hogyha valamely községben a katolikus lakosok egyszersó számosabban, vagy egész egyesült görög községek a nem egyesült szertartásuak átmeneti kézsülnének, minthogy többeknek illy módon egyesítot akarolja azon véleményt szülné, hogy az valamely külső okból történik — mellynek valamint minden illyen ösztönzésnek eredete és a kedélyekrei hatása, nemcsak a lelkesmereti szabadság, de közállományi szempontból is figyelmesen kikutatandó — az illyetén esetek s körülmények legfelsőbb helyre azonnal fölterjesztessenek, egyszersmind gondosan örködve a fölött, hogy illyféle számos átmenésekkor bárminemű erőszakoskodások által a közhéke s nyugalom meg ne háboríttassék. A görög nem egyesült papok, kik az ezen szertartásu egyesült népeket avagy egyéneket általában tiltot módon az átmenésre csábítni merészlendik, az 1791ki 26. t.cz. értelmében szigoruan megfenyítessenek. — Ezen intézmény más fél órai heves vitás után két szótöbbséggel — 30al 28 ellenében — nem sérelemnek nyilvánítatot, és provisórie elfogadtot, s a jövő országgyűlési utasítások közé följegyeztetni rendeltetett törvény általi megerősítés végett.

Fölkelt azután B. P. t. bíró ur, és azt indítványozá mint a hangászegyesület elnöke, hogy a zongorakirály Liszt Ferencz, kit e megye mint kebeléből származott nagy híru művészt ördesörömet nevezhet magáénak, ajánltassék a mlgos főispáni helyettes urnak, miszerint nevezné ki táblabírájának. A rendek közakarátát méltánylandó a főispáni helyettes ő mlga, Liszt Ferencz — jeles művészi tehetségeinek elismerésül, de különösen tekintve ama tetemes adományokat, mellyekkel a közhasznu intézeteket fölségitni nemoskeblöló igyekezik — ez előtt 5 évvel a soproni kisdodovóintézet, kórház- és hangász-egyesület javára 1,000 pfrtot hagyott — a megyei tbirák díszes koszorujába füzé. Délesti órákban Liszt nagy hangversenyt adott a casinói nagyteremben, 300—400 néző és bámuló személy elragadtatva hallgatá. A tiszta bevétel az említett intézetekre fordítot. Az ülök 2 pfrtot fizettek, az állök 1-et.

Turmezó nemesség községének levele a jövő országgyűlésre küldendő követeknek olly utasítással rendelteték átadatni, hogyha Turmezó nemesség községe csakugyan kimutatná, miszerint a kir. biztosi eljárás által jogaikon s alkotmányos állásukon sérelem ejtetett, azon esetben a jelen tárgyat pártolni el nem mulasztandják.

A magyar gazdasági egyesület abeli czéljának sikeríthetése tekintetéből, hogy az egylet közhasznu országos mozgalmainak gyűlpontul szolgáló épület, mellynek föllállítása terv szerint 60—70 ezer p. fba kerülné, létre jöhessen, a rendek megbízák alispán urakat, miszerint e megyei föbb birtokosokat, a fő és alszolgabírák pedig a nemes és nemnemes községeket s egyeseket is illy czéltól önkénytes adakozásra szólítanak föl.

Lónemesítés tekintetéből a bábolnai kir. ménesböl mólóvak kívánatnak ide rendeltetni. E czélmeg-

közelítése végett fölhívták a mélt. elnököt, hogy a czélszerű lépéseket megtenni ne terhelhetnék. A fraknói várban levő nemesi fegyvertár állapotáról beadott tudósításból kislult, hogy a fegyverek épségbeni tarthatására használt olaj és fagyú 12 v. fba került; a löszerszámok pedig hogy jó karban maradjanak, az illető fölügyelő a szükséges halzsis beszerzésére utaltatik. A marhahusa ára továbbbra is meghagyaték. — E sorokkal végzem r. levelezői tisztelet, más városbai áthelyeztetésem miatt kénytelenítetem letenni tollamat. *) F—n.

Somogyból. Aug. 9. Folyó hó elsején megnyittatván övnyegyedes közgyűlésünk, az egybegyült roppant hallgatóság jelenlétében mindenek előt a magy. udv. kancellariának azon rendelete került szönyegre, melly a megye által felsőbb helyre intézett, s nevelési tárgyat illetöló azon két nyilatkozatát, mellyekben a felsőbb helyről került, sköznevelési ügyet tárgyzó leirat Somogymegye karai és rendei által mint törvénybe ütközöló el nem fogadtatik — keményen roszalja. Ezen roszalás a k. és rendek között több rendbeli számázás önigazolás után ismét azon határozatot szülte, hogy e tárgyzban ö felségéhez ismét fölírjanak, s előterjesszék, miké alkotmányos okokon nyugvó tetteik ezen megdorgálására épen nem méltók, s hogy az 1715: 14. törvényczikknek értelmé szerint a legfensőbb fölügyelési jogot, intézkedési rendszeralkotó joggá kiterjeszthetöló el nem ismerhetik. Minélfogva alázatos bizodalommal kéri ö fonségöt, hogy függesztené föl azon intézményeket, s méltóztassék azokat a legközelebb tartandó országgyűlésen, törvényes és alkotmányos uton, kellő tárgyalás alá vétetni. A büntető törvényszék bírának megválasztása után M. L. ki a szavazatok beszedésére küldetett ki, azon méltó panaszt tové a t. kk. és rendeknek, hogy a nyers erő általi korteskedés káros befolyását, még a törvényszéki bírák megválasztásánál is tapasztalniok kellett, miután a teltes megye azon intézkedése ellenében, hogy minden illetöló egyén vagy írásba foglalná szavazatát, vagy élőszóval adná elő, találkoztak többen, kik nemcsak hogy e rendelet szerint nem tevének, sőt az írásba foglalt személyeknek nevét sem olvasni, sem élő szóval megmondani nem tudák: kislult, hogy itt ármányos kezek dolgoztak titokban, s a kijelöltek nevei némölly pártoskodók által írásba foglalva osztattak ki. Erre nézve határozatot: olly egyéneknek, kik hasonló körülmények között a benyujtandó kijelöltek névsorát fölvlasni, vagy élőszóval megnevezni nem tudnak, a tbirói lajstromnak fölvlasása. Ennek azonnal meg lön kívánt s ohajtott sikere. Ezután Szabolcsmegye körlevele vétetett föl, mellyben megnyitot tudósítja, hogy főnakarván önhollyhatóságának jogszentségöt mindenkorra tartani, megparancsolá táblabíráinak s egyéb tisztviselőinek, hogy a főispáni helyettes elnöklése alatt törvényszéket ne tartsanak, s önnélfogva ezen példa követésére hívja föl megyéket is, melly municipalis jogai iránt szinte nem kevésbé féltékeny, és ovatos, mint Szabolcs. Erre indítványoztatot: hogy miután illy szomorú esemény Somogyban nem forogna fön, de a történhetölkre nézve ezen figyelmeztetés semmikép sem fölösleges: — menne határozatba, miképe e tárgy iránt bizatnék meg az országgyűlési dolgokkal foglalkozöló választmány. Az indítvány azon hozzáadással hosszas és heves vita után, melly alatt elnök ö méltósága a főispáni hivatalnak a törvényszékeken ölnöklési jogát számos fölidözött törvényekkel kimutatta, mindazonáltal a végzés ellenzéké, azaz Szabolcsmegye szellemében hoztatot.

Szepesből, auguszt. 7dikén. Tudván, miszerint e lapok rendes levelezölóje elháríthatlan okoknál fogva a réglöl ohajtott s e hó 4én sz. k. Lőcse városában tartatott mélt. Csáky Tivadar gróf cs. k. kamarás, és t. Szepesmegye örkös, most

*) Vegye szívessegeért legöszintébb köszönetünket. Szerk.

kinevezett valóságos főispánjának ünnepélyes beiktatásáról a t. szerkesztőség nem értesítheti, nem véltem fölöslegesnek ez alkalommal helyét kipótolni s a t. cz. olvasó közönség tudomására az ünnepély miképen megtartását legalább vázlatban juttatni.

Miután ő maga hotkóczi lakhelyén egy küldöttség által üdvözöltetett volna, ennek kíséretében Lőcse felé indult; utközben t. másod alispán vezérlete alatti banderialis kísérettől fogadtatván, evvel lovagolva érkezett a székhelyre, hol miután az israellita község által készített diadalkapun ment volna keresztül, a megyeháza előtt a tisztikar első alispán szónoklata mellett megjelenvén, ő magát a főispáni lakba vezető, hol is a szomszéd megyei küldöttségek, valamint a belső hatóságok is tisztelgettek; ezek üdvözléseit ő maga legnagyobb szívesseggel fogadván, egyszersmind nyájas leereszkedéssel s erőteljes szavakkal a tisztelgéseket megköszönő. A szónoklatokat harsogó éljenek követők.

Más nap aug. 4-én a beiktatási ünnepélyt első alispánunk egy ülésel nyitá meg, mellyből gr. Csáky László elnöklete alatt egy választmányt ő mlgtának terembei meghívására kiküldte; melly is tisztében eljárván főt. Fűzeséry Pál előadása által tudatá a rrrel, hogy ő maga mindjárt megjelenendik, mi is tüntént megtörtént, és ő maga szünni nem akaró éljenek közt foglalá el elnöki székét, s rövid beszéde után átnyújtá a rrnek az ő felsége által aláírt kinevezési levelet, mellynek kihirdetése után a szolgabírák által szokott módon háromszor fölemeltvén, a hiteskút Bartakovics Béla rozsnói püspök kezébe tevő le. Ezután mint főispán első beszédét tartá a rrhez, melly politikai hitvallását s jövőbeli eljárásának módját tudatá a rrrel, és harsány éljenektől kísértetett; mire a rr. nevében ritka ügyességű jeles főjegyzőnk Kray Miksa ismételt éljenek között nyilatkozott. A beszédek nyomtatásban is meg fognak jelenni. Ezen ünnepélyek után ő maga néhány hitvánási intézményeket olvastatott s több ország-nagyokat mint Apponyi György ő excját, Ocskay Antal, Bartakovics Béla püspököket, b. Vay Miklós ő nmlgát, Andrassy György, Csáky László és István, Virkner Lajos ő mlgokat e megye tbiráivá nevezé; minek végeztével ő nmgá a rrrel együtt a főtemplomba méne a mennyek urának imáját bemutatandó. Délben ő maga által minden jelenlévő vendégek megvendégeltettek, melly közben az uralkodó ház, ő maga és az egész Csáky család egészségeért számtalan áldomáspharak emeltettek. Az egész egy táncmulatsággal végeztetett, mellyet ő maga a megye díszes teremében rendezett.

Aug. 5-én főispán ő maga elnöklete alatt rövid közgyűlés tartatott, mellyben a beiktatási ünnepélyről szóló jegyzőkönyv olvastatott, valamint a mult kisgyűlési is, s több kisebb érdekű tárgyak fölvetettek. Végtére érintetlenül nem hagyhatom, miszerint ő maga a tisztújítás megtartását a jövő ősz napjaiban ígéré, s a határnapot idő előtt köröztetni fogja. U.

József-árvaházban utolsó próbatét alkalmával tartott beszéd. (Vége).

Azért te, ki a jó s gonoszok földét harmatozod! Te, ki a jámbor és gonoszoknak a napfényt egyaránylag adod, nyujtsd nekünk szegény árváknak szent malasztodat, és azon kegyelmedet, hogy mi a világ szelvéshari és dúlóngó habjai közt is a te szent akaratodat teljesíthessük, hogy az igazság útjáról el ne távozzunk, hogy az életünk föntartására és a földi boldogságunkra szolgáló eszközök megszerzése mellett is lelkünkrol ne felejtszünk; hogy adjuk meg mint tanultuk — Istennek a mi az Istené, királynak, a mi a királyé, hazának a mi a hazáé; hogy tartsuk meg fedhetlenül az Isten képét magunkban, és ne aljasodjunk soha a temérdek rossz s az emberi méltóságról megfejtkező tömeggel; ne nyujtsunk kezét azon társaknak, kik könnyelműségük által elfelejtkezve szent vallásukról, azt fondorolják, és annak ellenében a legártatlanabb szíveket is a veszedelem örvényébe ragadják. — Ezeket kérjük te töled örök Isten — ezekért nyujtsd nekünk a magas egekbe.

Isten után hála és kérelemszavainkkal te hozzád tekintetes elnök ur; ti hozzátok, nemes biztosság tagjai; ti hozzátok bőven adakozott s adakozó jótévkö, ti hozzátok fordulunk. — Mi tőlünk nem egyebet csak hála-köszönetet és azon ünnepélyes fogadást s ígéretet vegyétok, hogy jó letteitek ideiglenes jutalmául e dicső nevet: „József árvaházi növendék“ nem szennyezzük be! A mit az érdemes és nagyte-

kintélyű személyetek előtt megtenni irtoznánk, irtózni fogunk attól a mindenlátó Isten előtt is. —

Eszünkbe juttatjuk bár hol létezzünk is a fenséges királyi herceg nádorunk és nádornénk magasrangos pártolását ez intézetnek! Imánkat a fenséges királyi családeért, az ő s ti boldogságtokért; minden jótévköért ég fölé emeljük! Az ég legyen jutalmazótok eddigi kegyeitekért! áraszsa áldásit és irgalmát az ur Isten azokra is — azon jótévkökre is, kiknek lelkeik már a síron tul lebegnek.

Ti hozzátok irányzom végső szavaimat, szivből szeretett sorsosim.

Nagy léssen ma, s holnap köztünk a különbség. — Mi kilépünk a szinpadra, ti még a kárpit megett maradtok. — Mielőtt a szinpad küszöbén tul lépünk, elhítenni kívánjuk veletek, hogy nyomasztó fájdalommal válnak meg ti töletek, kikkel éjjel s nappal három évig öltünk.

Édes társaink! Kedves öcséink! szálljon közünkbe az Isten békeangyala! nem felelemből Jákob gyanánt, nem egyiptomi József módjára gyűlölségből: de atyáink helybehagyásával és akaratjával — a mi boldogságunk reményével válnak meg töletek. Megyünk nektek utat nyerendők, megyünk nektek kalauzul szolgálndók. Megyünk nektek — kiket szíveinkbe zárva tartunk —, minden viszontagságaitokban kész kezet nyujtandók. — Nyujtsatok most kezet, s bocsássatok meg, ha megbántottunk. — Ölekezzünk itt, hol nem csak barátság, de a testvéri érzet bilincseit is egymással szorosabban kötöttük, mintsem hogy azt e mulandó élet vége föloldozhatná. — Ott, ott még a síron tul is egy lesz a szivünk, egy annyi sok testben a lelkünk.

Legyetek addig is — míg utánunk jöttök — legyetek istenfölök, legyetek engedelmesek! legyetek munkaszeretők, és az időt használók! tudjátok, hogy az idő pénz, sőt még több mint pénz. Feljebbvalóitok által szóló Istennek szavát fogadjátok! Éljetek! boldogan, s a velünk font nefejeleskoszorút hervadni ne engedjétek! Zálogul itt hagyjuk szíveitekkel egybeolvadt szíveinket.

Mi pedig, kik egy sajkára ülendünk! mi, kik a síkra kilépünk — Isten után azon reménnyel lépünk ki, hogy e falakon kívül is, bár milly távol leszünk, mint szívérvány az ég boljában, átnyulik eddigi pártolóink kegye személyünkhöz. — Erre magunkat érdemesíteni, ezért nektek hálálkodni szent célunk; ezt kérjük nagy alázattal, hogy a személyünk korával növekedjünk kegyes szíveitekben is. Mondám.

Fiat justitia, percat mundus. *)

Igy alkalmazom ezen szent igéket egy nagy fejedelem arany korából a 19. században főnforgó ügyemre, mellyet rövid kivonatban a t. cz. közönség elítélésére, a mint van, hitelesen előterjesztem. — Hirlapok olvasói előtt nem leend ismeretlen a m. k. természetvizsgáló társaság tavali közgyűléséből hirdett ezen Petényiféle pályakérdés: „adassék elő a természettudomány jelentősége“ sat. mellyre én is a megoldást, mennyire irányát föl fogtam, f. é. jun. hó 5-én beküldém; — a kitűzött 10dik juniusi határnap lefolyta után néhány napra olvasám a hirlapokban közzétéve, hogy még egy pályairat küldetett be a fönjelelt határnapig, melly másíknak és utóbb beküldetettnek jelígeje így hangzik: „Non fumum ex fulgore sed ex fumo dare lucem.“ E jelen, sokat is — keveset is mondó verset én bizony sehol sem emlékszem, hogy valamely klasszikus költérben olvastam volna, azért egyenesen ez alkalomra készítettnék, s ellonem állítottak lenni könnyen elérhető. — Igazán megvallva, én a természettudomány kérdéses jelentőségét ama nimbusból, melly azt környezi, tekintém, s ugyis rajzolám; de korántsem a népre alkalmazva; egyedül a pályafoladat másik felében vívém át a népszerűség mezejére. Pályatársam főnebbi jelígeje minden combinatio mellett egy kis gyanut támasztott bennem, hogy — már akárhogy — a szívek és vesék vizsgálátát az Istenre hagyom — kéziratomat vagy olvasta, vagy irányát, de elferdítve, bármi közlöny által föl fogta; mert a véletlen sorába helyezni azt e

*) Midőn e jelen vádiratot közrebocsátjuk, azon meggyőződés vézél bennünket, miszerint az itt érdekeltek, mind maguk, mind az igen t. társulat érdekében, a legfényesebb diadallal fogják e vádat megczáfolni... Nézetünk szerint ily vádaknak közzé nem tétele, már magában gyanúsítás volna az érintett t. egyének ellen, midőn nyilvánossá tétele alkalmat ad az illetőknek magukat minden legkisebb árnyékától is a visszaélésnek kitisztítani. Szerk.

választott jelszómnál fogva: „józan ésszel, igazsággal, és erénnyel“ **) semmikép sem bírák, kételemim eloszlására tehát a következő

Nyílt levél leve írva:

Tekintetes tudós orvostanár és természettudomány-társasági másodelnök ur!

A gyanúsítás minden nemét idegonkedve tekintem, de hol az bizonyosb mint nem, ott belép a szükség a dolog érdemében fölszólalni; s ez uttal megnyugtatót nyerni el nem mulaszthatom! Az ideai kitűzött pályakérdésre beküldött feleleteket a posti Hirlapban közzé téve olvasván, nem lehetett nem sajnós érzellemmel meglepetve lennem, hogy ama fontos tárgy megvitására a két testvérhonban csak ketten találkoztunk, minek az okát most fejtegetni czelomon tul esvén — nem indulok. — A pályázás homokján győztesnek lenni több vetelkedok között mindig dicsőségesb, azért tehát nem lenne ugyan mitsem irigyenem, hogy egy pályatársam akadt — csak ez annak természeti rendében történt legyen; de minthogy az ő választott jelszava hexameteréből az ellenkező igen kirí, miután annak szerzőjét nem idézi, különben is egyedül classiciatlan caesura s elisio elleni hibás alkalmi versfaragást: „Non fumum ex fulgore sed ex fumo dare lucem“ árul el. — A véletlen sorába helyeznem ő jelszói választást hideg kiszámításom nem engedi, sőt azt látszik bizonyítani, hogy egyenesen pályatársának ledorongolására van oda vetve: „Már mire nem készted te arany szent éhe az embert.“

En jóllehet legfőbb gyönyörömet mind anyagiilag, mind szellemileg a természetben lelem; de igazán megvallom, a bővebb buvárkodásra életmódom kevés időt hagy neki szentelni, föllevóm mégis magamban mindjárt eleinte, midőn ama fontos kérdést kitűzve olvasám, hogy megfutom vele a pályatért; de mint említém, sok foglalatoságaim elfeledtetek velem, — mígnem a fölújított közelgető határnap emlékeztetést majus közepe táján ismét nem olvasnam, s előkélettségé vált bennem a kérdésrei megfölelés. A határnapnál hat nappal előbb küldém be tehát majdnem későre jutott feleletemet; de mint a beküldési sor mutatja, pályatársam még jóval későbbben ocsudott föl s egyenesen oppositio gyanánt látszik a pályán föltünni, — ezt pedig valaki a nélkül nem teheti, hacsak ellenfele elveit nem olvasta, vagy egy másik által közzétéve föl nem fogta; — más kérdés pedig: az-e itt a czél, hogy valaki más nézetek eledeben harcoljon, vagy csak önelvű nézeteit nyilvánítsa; vagy rendén lehet-e, hogy a pályairatot határnap vagy elítélés előtt az elnök és bírálókon kívül más is olvassa, — én józan ítélet szerint tagadólág válaszolok, s nem kétlem, a m. kir. természetvizsgálótársaság közvéleménye is abban pontosuland össze. —

Röviden tehát, a mit igazságosan kérek, abban áll: hogy ha pályatársam véleményemet a kérdés megföjtésében előbb olvasta, vagy szellemét bármi egyéb közlöny által föl fogta: ugy vele pályáznai, minthogy bánatpénz kikötte nincs, nem tartom méltányosnak, egy részt ama történeti adatokint hozzánk jutott ily féle eseményért, melly Kolumb és vetélytársai között Amerika föltalálásában a tojásállítással előkerült; más részt pedig, mert pályatárs, mint már jelsevőből kivehetém, ugy akarja a tárgyat fölvenni, mint a német közmondás tartja: „Wasche mir den Pelz, mache aber ihn nicht nass.“ —

Már ugyan szabadjon kérdeni: a fulgorból mi fustmust következtethet itt pályatárs? a természettudomány jelentőségét fulgor nélkül előadni annyit tenne, mint legszebb tulajdonától megfosztani, mit pedig tenni csak legelvetemedettebb ellensége engedhet meg magának; — de az e itt most a logikai következetesség, minthogy a természettudomány jelentőségében fulgor van, abból a népre fumus következék? épen nem; mert én az előterjesztett módokra nézve értekezésemben egy betűvel sem mondom, hogy a nép ama fulgorhoz közelíthető vagy közelítendő, mellyre a jelentékenység idézett férfiai jutottak, vagy most egy Bugát, Kubinyi, Petényi sat. eljutni törekszik; csak azt vitattam józanul, hogy mit ök népszerűleg a nép kedvéért irtak, az lenne a néppel közlendő, azaz: mint irám, mennyi életszüksége és kényelmére kívántatik; — falusi mestereket, jegyzőket vagy bírákat esküdteikkel nem idézhettem, mert még azok legalább tudomra a népnek természettu-

**) Az eredeti latin nyelven így hangzik: „Sana mente luce, veritate duce, virtute comite.“

dományt nem irtak; — innét tehát a fulgorból nem fumus — mi vegytanilag ben sem foglaltathatik, de jótékony lux minden esetre terjedne; — ha már egyszer tenni akarunk, tegyünk valamit, bizony bizony az eddigi érezhető hiánynak is az illy donquixotféle ijedelmek voltak legfőbb hátrálói! — A római költő ama fulgort gyanítató föllengzése sem egyéb, mint a természettudomány kristálytiszta kifolyása, és az erkölcsökre legjelentékenyebb valahai hatása! —

Emez előadott fontos okoknál fogva nem lehet a pályázásra elhatározott, ha csak t. cz. másod elnök, becsületszavával arról nem biztosít, hogy pályatársam merő véletlenből esett oly tüzesen csak jelégével is már, az oppositio terére, míg szövegét megolvassandhatnám — mit főképp a bírálók figyelmébe s igazságszeretetébe ajánlatni kérek, különben ha e föltételes gyanúsításom némi valóság színét hordozná, a kéziratot a pályázástól visszavonni kegyeskedjék, rendtelensége elleni óvasomat egész tisztelettel jelentvén, vagyok sat.

Nem szándokom hosszas replikákkal a t. cz. közönséget untatni, csak igazságos ítéletét a főnebb mondottakból veszem igényeltembe. — Nevezetes egyik oldala a dolognak még az is, hogy kérelemem tekintetbe nem vétetvén, a kézirát pályázásra bocsátott, s mi több, a kitelt idő sem várattván be. Virágh J.

Vegyes újdonságok.

(Napokban Budapestén a Dunaparton) ismét gyakorlatba vétetett a csalásnak egy sajátos neme. Egy vidéki ur ugyanis sétálás közben egy arany gyűrűt pillantván meg a porban, midőn utána nyult azt fölemelendő, épen azon pillanatban egy másik ur is ugyanazon gyűrű után nyult, s azt szinte megragadta. A találmány e szerint közös lön. — A gyűrű szép volt és nagy, pecsétnyomóul igen beillete, s a vidéki urnak nagyon megtetszett. A másik szinte birhatása utáni vágyát szinlelé, vagy pedig kártyolást követelve, mert — mint mondá — a gyűrűnek fele őt illeti. — Néhány ember is csatlakozott hozzájuk, kik megvizsgálván a gyűrűt, azt 30 pfta becsülik, sőt egyik közölök 25öt rögtön ki is fizetni ajánlkozott. — A vidéki ur örömben, hogy illy szép és drága gyűrűhez illy jutányosan juthatott, kivéve tárczáját, s kevés alku után 10 pftal kielégíté a követelőt, s egyenesen pecsétmetszőhöz sietett, hogy talált gyűrűjére ősi nemes czimerét metszesse. A becsületes czimermetsző megvizsgálván a gyűrűt, sajnálkozva nyilvánítá, hogy azért kár volna fizetni, mivel a gyűrű nem arany, hanem kemény fából készült, s csak meg lenne aranyozva. A vidéki ur nagy szemetet meresztett, s kikaczagva a metszőt, gyűrűjével távozott; hova? egyenesen egy aranyműveshez, ki azt legfőbb is 40 pengő forintra becsülé; egy másik pedig csak 10 pengő krra, mivel az csakugyan fából volt készítve.

(Tegnapelőtt) délutáni hat óra tájban Pesten a József-városban tűz ütvé ki, csak a rögtön érkezett segélynek tulajdonítható, hogy egy földszinti ház zsendély-fedelén kívül egyéb le nem égett. Az oltásnál legemberebbül viselék magukat a kéményseprők. Hogyan ütött ki a tűz? sokféleképp magyarázgatják az emberek; annyi azonban bizonyos, hogy a ház szándékosan gyújtott föl.

(Sz. k. Pest városa) Szentiványi Vincze cs. k. kamarás és helytartósági tanácsos ő mgát, mint az élelmi szerek mértéke s ára fölügyelésére kiküldött kir. biztost, a város körül szerzett valóban jeles érdemei méltánylatul tisztelbeli polgári oklevéllel tisztel meg.

(Heckenast Gusztávnál megjelent) minden hiteles könyvárusnál kapható: „Beszélyek. Irta Kelmény László. Két kötet. Finom velinen s pompásan kiállítva 2 ft. p. p. — A sokoldalú derék író sokkal ismeretesebb az irodalmi pályán, mintsem szükségnek látnók említett munkáit dicséretalmozás által érdekessé tenni akarni. Önmagukon viselik azok az érdekesség bélyegét, miért is dús élvezet nélkül lehetlen azokat olvasni.

(Szerelmei Miklós könyvomó intézetében) legújabbán megjelent s kapható IX-dik Pius mostani pápának életutáni arcképe szerint rajzolt könyv — egy ezüst forintért. Ezen jeles mű, mellyet az imint nevezett művész Lazarini Cajetanól kapott s mű-hü ecsete után készített, a maga nemében, mind a rajzbeli perspektivitás, mind az anatomia, mind pedig a színezet tekintetében honi művészetünk ezen nemében valódi nyeresemény, s ennélfogva a t. cz. közönség figyelme s pártfogolásába méltán ajánlható. A mű országunk főáldorának,

az osztergami érsek primás ő herczegségének van ajánlva. S már csak azért is különös pártolásra méltó, mivel az eddig megjelent pápai arcképnymotokat nem csak a rajz s lithographiai műtökély, de élethű hasonlatossága által is sokkal föltulmulja. Szerelmei ur könyvmdájában egy saját szerzeményü mű fog nem sokára szinte megjelenni, mellynek föjlesztését Mátyás királynak élet után festett arcképe szerinti rajzmásolat fogja tenni, mi mindnyájunkra nézve nemcsak a nagy király édes emléke, hanem már azért is föltötte érdekes, mivel e részben egykori dicső emlékü fejedelmünk valódi arcképét, annyi sokféle alakzatok között aligha ismerjük.

(A természetvizsgálók) mint a „Dívatlap“ írja — folyó hó 9dikeig mintegy 260an gyultek össze Kassán. 8kán elnök Andrássy grófnál, Pulszky Ferencz másodelnöknél, Ocskay püspöknél és a praemonstratiak eljáránál külön küldöttségek tisztelgének, s a város csinosan díszített teremében ugyan az nap este ismerkedő estély tartatott. 9kén kezdődött a nagygyűlés, mellyben gróf Andrássy György sárosmegyei főispán jeles beszéddel üdvözölé az egybegyűlt természetvizsgálókat; ugyan ez nap este fényes tánczvizsgálommal lőnek a város ritka vendégei üdvözölve. 10kén szakulések tartattak, s a város gazdagon megvendégelé a természetbarátokat. 11kén nagyszerű kirándulás rendeztetett a jászói prépostság és az aranyitkai bányákba. 12kén szinte kirándulás a ranki fürdőbe, 13kán pedig az opál bányákba; s ez alkalommal a természetvizsgálók áttértek Eperjesre, hol szinte a lehető legfényesebben fogadtattak.

(Zágráb megyében) a zágrábi német újság szerint a lovak között dögvész ütött ki; miért is a megye rendei főorvosuknak meghagyák, hogy a dolgot megvizsgálván, jelentését mielőbb adja be.

(Győrött) már két berkocsi robot keresztül az utczákon, s mindketteje folyvást annyira el van foglalva, hogy az ember csak nagynehezen kaphat föl. Mi azonban legesodálatsb, eddigelé még senkit sem gázoltak el.

(A már megmagyarosodott rakamazi svábok) Szabolcsmegyében a dohányt olly szorgalmasan és olly jó eredménnyel termesztik, miszerint a kincstárnak eladott dohánytermésökért évenként 20,000 forintot nyernek pengő pénzben.

(Mosonyban) ma fogja megtartani zászlószentelési ünnepélyét a polgári vadásztisztület. Már reggeli 4 órakor hirdetendi a harangok zúgása a nap nagyszerű polgári ünnepélyét.

(Győrött) néhány ifju dáma összeszóvetkezett, a Duxán nagy uszó-probat teendők. Az egyik azonban vesztvén erejét, majdnem a hullámokba temtetett, ha rögtön egy férfi alak a habokba nem merül, s a szép nyμφát dobogó keblére emelve a távollevő csolnakba nem helyzi. Bizony a Dunával nincs mit tréfálni, Duna-néni vén zsámbs asszony, s ifju dáma iránt nem olly szives, mint azt töle követelni lehetne.

(Rohan Benjámín herczeg) folyó hó 5én esteli 8 $\frac{1}{2}$ órakor a prágai uszodában vízbe fult. A rémület általános vala s a leggyorsabb segítség mellett alkalmazott minden buzgalom daczára sem sikerült a magas szerencsétlent ujjal visszaadni az életnek.

(Londonban) 1400 omnibus létezik, mellyek naponként körülbelöl 20,000 pftot érdemelnek.

(Németország) mult év végével 1115 mérseketi egyület számolt 550,000 taggal.

Egy párisi lap) az északi vaspályán történt borzasztó eseményre vonatkozólag ezeket jegyzi meg: Az e fölött tett vizsgálatokból kiviláglik, hogy e tekintetben sem a kormány, sem a vaspálya, sem a kocsi, sem a sínek nem érdemelnek szemrehányást; minélfogva az egész szerencsétlenségnek más senki sem oka, mint magok a belefult utazók, kikre nézve föltötte nagy szerencse, hogy valamennyien elhaltak, mert különben nehéz felelet terhe alá vonattak volna.

Ausztria. Bécsből folyó hó 12röl kelt tudósítások szerint: „Amsterdam s Bécs“ hollandi vas folyamhajó aug. 9én délelőtti 10 órakor a Dunaacsatornában a lánchíd feletti raktárnál szerencsésen horgonyt vetett. Az egész környék ünnepélyesen vala földíszítve; számos embertömeg vala a hidon, a két parton s a szomszéd utcákban; nagy számu statushivatalnok s kereskedő kíséretében Heckeren báró németalföldi követ ő excellentiája és Henickstein szinte németalföldi főconsul üdvözölék, az ausz-

triai, bajor s németalföldi lobogókkal ünnepélyiesen földíszített hajót, melly mozsárdurrogás s zenehangok között közlege. E nagy eszme, mellyet Károly császár több mint ezer éve megpendített, s mellyet Lajos bajor király ismét fölkarolt s kivitt a Rajnáknak a Dunával s így az északi tengernek a fekete tengerrel összeköttetése — most az Amsterdami kereskedők merész s jól kiszámított vállalata s a partstátusok kormányai s népei által tanusított hathatós pártolás által valósulva van! A hajó csinosan s célirányosan van építve, hossza 95 láb; mintegy 800 bécsi mázsa teher van rajta, többnyire czukor s kávé itteni kereskedőházak számára. Jun. 18kán déli 1 órakor indult el az amsterdami kikötőből s jun. 22én reggel érkezett meg Emmerichnél a vámegyleti határhoz. Itt egy már kiegyonított s többé elő nem forduló félreértés miatt jul. 9ke estejeig pihent; jul. 15kén Mainzba ért, 23kán Würzburgba; 27én Bambergbe, augustus 2án délbe Regensburgba, aug. 5én reggeli 9 órakor Engelhartzellnél érkezett az ausztriai határszélhez, aug. 7én délben Linczbe s 8án esteli 5 $\frac{1}{2}$ órakor Nuszdorfnál a bécsi csatornába. Az egész ut 52 napig tartott, miből a különféle helyeken 25 napi tartozkodást levonva, a sajátlagos folyamatra 27 nap marad; tehát reménylni lehet, hogy később Amsterdamtól Bécsig az egész utat 21 nap alatt megtehetni. A két derék kapitány, kikre a hajó vezérelte bizva van, ügyes férfiak: egyik amsterdami, a másik aschaffenburgi, az elsőt Bauman Jánosnak, a másikat Geiger Adámnak hívják.

K Ü L F Ö L D.

Franciaország. Páris, aug. 5. A választások most már nagyobb részt tudvák — t. i. 453, közölök a „J. d. Debats“ szerint a conservatív párté 280, az ellenzéké pedig 173. Az ujonan választottak között vannak: Lafitte, Dupont (de l'Eure), Bignon, de la Rochejaquelein, Isambert, Mauguin, Subervic tábornok, Faucher s Larabit. Minthogy a követek összes száma 459, mihézt még három költös választás jő, s így a pártok viszonya többé lényegesen meg nem változhatik. A corsicai két választás csak aug. 8án fog végbemenni.

A választások végeredménye a kormány legmerészebb reményeit is meghaladá. Lefebvre csatavesztése ugyan az örömtől kevesse megzavarta, hanem neki hivatala — mint nemzeti bank igazgatója s Rothschilddeli barátsága a választók szemeiben legfőbbet értett. A bank azon pillanatban, midőn a pénzhány legérezhetőbb vala, a leszámított nyeresemény kivételét akadályozá, s ez által a kis-kereskedőknek, kik többnyire a második kerület választói közé tartoznak, föltötte sokat értett. A párisi kereskedői-kar elégtelensége a Rothschildház kielégíthetlen pénzuralgása ellen naponként növekedik, s elég volt annyit tudni, miszerint Lefebvre megválasztását Rothschild előmozdítani igéré, hogy a választók többsége ellene szavazzon. Számos röpiratok terjengnek a világpolgári báró ellen, s az északi vaspályán történt szerencsétlen esemény óta kiengesztelhetlen gyűlölséggel viseltetnek ellene.

A „Democratique Pacifique“ Henry Józseftől folyó évi mart. 14röl és jun. 23röl három levelet tartalmaz, mellyeket Richardnak az iparvédelmet alapítójának írt, s hol kereskedésbeni szerencsétlenségét rajzolja segélyért esd. Ezen levelek mély indulatot tanusítanak s oda mutatnak, miszerint ő a közvetett öngyilkosságot, mint utósó eszközt, szorult állapotának véget vetendő, szem előtt tartá. Utósó levele e szavakkal végződik: „Több sommi menekvésem; már alig van 14 napom hátra... Kérem önt, javasoljon valamit, s könyörüljön rajtam, mert a kétségbeesés martaléka leendek.“

Alig szüntek meg a hírlapok a megválasztandó jelölteknek megválasztásuk előtt választóikhoz intézett terjedelmes beszédeiket közölni, most hasábjait azon szónoklatokkal kezdik betölteni, mellyeket a megválasztottak megválasztásuk után szintazon választóikhoz irányoztak. Így Guizot Liseuxbeni választóikhoz, hol 561 szavazó közül 523 mellette szavazott, s Dupin clamecyi választóikhoz, hol 219 szavazat közül 211et nyert. Guizot beszéde különösen egy kevesse erősen kiemelt s ez által az ellenpártot kihívó biztosság által tűnik ki: mondván: a conservatív poliúka a belrendet tökéletesen helyreállítá s külről a békét tökéletesen biztosítá. „Kétségkívül egy kicsinyt sok — tevő hozzá — midőn e szóval „tökéletesen“ élek; azonban ugy hiszem, azon hátráltatást biztosan kimondhatom, hogy a rend s béke minden veszélyen kívül van.“ Tehát a kül-

földtől legkevesbé sem tart, s az ellenzék törekvéseit megvető hallgatással mellőzi; a mitől Guizot fél, az ama rejtett utakon lappangó emberek, kiknek eszelős képzeleteik azonnal büntetést lesznek, s kik szünet nélkül a társaságot övedzni látszanak, hogy azon, a körülményektől kilépett pillanatban halálos sebet ejthessenek. Ez alatt oly embereket ért, mint Henry, kiknél nem tudhatni, vajon büntette vagy eszelősége nagyobb-e. „A király — fölkiált a minister — mi vagyunk, a király Franciaország nyugalma s becsülete.“ Végre abeli reményét nyilvánítja, miszerint a conservatív politikának sikerülnie fog a büntetett s anarchia utósó gyűnyagát is elfojtani, a mint-hogy idővel még mindinkább erősödni fog. Minden politikai rendszer haladást ígér, de valódi haladást egyedül a conservatív politika nyújt, mert csupán ez alkot rendet s békét.

N. Britannia. London, aug. 4. Szombaton a Buckinghampalotában tartott titkos tanácsban a királynő elnököl, hol az új fővádaszmester Granville gróf, mint a titkos tanács tagja, fölesketetett.

A felsőház tegnapi ülésében Brougham lord az 1838 óta kiosztott összes statusnyugdíjak jegyzékének közlését indítványozá, hol megjegyzé: miszerint ezen intézeteket nem Wilderspin, kinek mint az angol kisdiskolák alapítójának nem régiben a királynő Russell lord ajánlata következtében 100 font sterling nyugdíjt rendelt; hanem Owen Robert, s pedig már 1800ban hozá be az országba; mindazonáltal Wilderspin is a nevelés ügyében nagy érdemeket szerzett magának. Ezután ő lordsága Dundonald gróf — Cochrane admiral néven ismeretes — mellett egy folyamodványt nyújtott be, kit ama állítólagos börtöncsalárdság miatti perében, mely őt Angliában hivatalától és becsületétől megfosztá, a félreírás s igazságtalan bírói ítélet áldozataul mutata be, mert nem ezen érdemtelen tengerész, hanem rokona Cochrane Johnson követé el ama vétket.

Az alsóházban Russell lord kinyilatkozatá, hogy „a vallási vélemények miatti jogegyenlenségek eltörlésére vonatkozó bill“ még ez ülésben folytatni kívánja. — A kincstári kanczellár most — fájdalom — bizonyítá, mit multkor egy minister emlitte, hogy t. i. Irhonban a jókor érő burgonya majd egészen kivesszett; hogyan áll a később érő burgonyával, azt nem tudja; de azzal vigasztalja magát, hogy a magánkezekben létező burgonya-mennyiség még több hónapra elegendő leend. Sharman Crawford kérdésére Russell lord azt nyilatkozá, miszerint az ir bérlők védelmére ez ülésben több semmi bill sem fog előterjesztetni, hanem épen e célra mindjárt a jövő ülés elején egy megfontolt törvényjavaslat fog tanácskozás alá kerülni. Labouchere megjegyzé, miszerint ezen ülésekben még több Irhonra vonatkozó bill fog befejeztetni. Dr. Bowring és Duncombe fölötte sürgeték a ministerelnököt, hogy mondaná meg, mit hártározott a kormány s haditanács a seregben divatozó korbácsolási büntetésre vonatkozólag; Russell lord azonban most még a felelettel adós maradt. — Jul. 31-én Dundalkban, Irhonban, O'Connell legifjabb fia, szinte Daniel nevű, minden ellenzés nélkül parlamenti taggá választott, Redington helyébe, ki mint irhoni al-status-titkoknok Dublinból el nem távozhatik. — Bentinck lord a protectionistapárt főnöke, ugy látszik, eltökéltette magát ezután egészen a politikának szentelni. Eddigi lófuttatási s fogadási szenvedélyéről lemondott.

A mult hét három utósó napjában a fővárosban s vidékén esőtől, mennydörgéstől s jégtől kísért ir-tózatatos vihar dulongott s rémitő kárt okozott. A főváros köz- s magánépületeiben s kerteiben okozott kár mintegy 70,000 font sterlingre becsültetik. — Azt beszélük, hogy a Westminster-híd, a mostani londoni hidak között a legidősb (1739ben épített)

le fog rontatni, mivel oszlopzatait a folyam annyira elmosá s azok olly roncsolt állapotban vannak, hogy azon többé semmi javítás sem használ; természetes, hogy helyébe egy új s sokkal pompásabb fog épített.

Jelleme s műveltsége által egyiránt jeles s nemes hindu Babuh Dwarkanauth Tagore, az első bramin, ki Európát meglátogató, aug. ijén Londonban St. George-hôtelben életének 52ik évében meghalt. E szép nevet: „hazája jótövéje“ — sirba viendi. Calcuttában elvesztét számosan fogják érezni.

Olaszország. Róma, aug. 1. Azt beszélük, hogy a pápa mind a két sveiczi ezredet szétesztetni szándékozik, mit az 1832ki szerződés 16. cikkelye szerint tenni joga van. Ennek erejénél fogva a kormány az első tíz év lefolyta után ezen katonaságot félévi zsold megtérítése után s egész a sveicz határszélekig megkivántató utiköltséggel ellátva elbocsáthatja. Természetes, ez által a kiadások tetemesen alábbszállítatának; de a fölött: honnan fedeztessék e megtérítés? még tisztában nincsenek. Sokan önkénytes kölesönvételt ajánlanak, hova kiki kisebb összeggel is bejelölheti magát. — A megkegyelmeztettek között van a forradalmi pártfőnöke is, Ferdinandinna s Galotti ügyvéd, ki az angyalvárban holtaiglanos börtönre ítéltetett; ez most Bolognába viszatért, hogy ott hivatásának, mint nagy elmetehetség jogtudós, megfeleljen. Előbb szerencsése volt a pápa elébe bocsátatnia; börtönében a „hitelről“ — mint mondják — jeles munkát írt, s azt ő szentségének át-nyújtotta. A sz. atya azon atyai intéssel bocsátá el, hogy elmetehetségét ezután a státus javára fordítsa; egy nagy arany emlékpénzzel ajándékozván meg a nélkül, hogy a megilletődés s megindulás által szétzúzott szívé, csak köszönetet s halát is rebegetett volna, s keble súlyán egyedül könyár által vala képes segíteni. Az ismeretes Renzi-t elulazta előtt a sz. atya szinte maga elébe bocsátá.

Poroszország. Kölnben aug. 3 és 4dikén este szánakozásra méltó esendzavarok történtek, melyek következtében 5kén reggel következő nyilatkozmány bocsátatott ki, s a kölni ujság külföldlapja által az aláírt magas hatóságok megbízásából közzé is tétetett: „A két utósó nap estvéjén, nevezetesen pedig tegnap 4dikén sajnálkozásra méltó események történtek. Legközelebbi ürügyül szolgált az évenként tartatni szokott búcsu, melyen — fájdalom — már előbbi években is ismételt zavarok s rendtelenségek történtek. A katonaság, a rendőri hivatalnokok s szolgák, kik a rend s béke fontartására föllállva valának, minden legkisebb ok nélkül kigúnyoltattak s kövekkel dobáltattak, úgy hogy többen közülök tetemesen megsértettek. A béke s rendrei ismétli fölhívások mitsem használtak, sőt növelék a zajt s a katonák s rendőrök megtámadását. Így tehát kötelesség parancsolta kénytelenség vala a veszélyeztetett nyilvános rend fontartása végett erőlyesen föllépni. A katonaság parancsot kapott a tömeget, mely a barátságos fölhívásnak nem engedne, szétüzni; ezek végre is hájták a parancsot, míg az utcák s térek megtisztogatattak s a rend tökéletesen helyreállított. Számosan fogattak ele zavarok részesei közül s törvényes vizsgálat alá kerülendnek. Köln-város minden józan polgárat alá följárni fogja ezen szomorú eseményt. Ennélfogva teljes bizodalommal hívunk föl mindenkit, hogy a keletkezhető új zavarok gátlásán kitelhető erejök-ből munkáljanak. Minden polgár, ki a törvényt s a város csendét tiszteli, háznépét s alattvalóit tettel s tanácsal az összecsendülésben s vétkes esendzavarásokban részvétlől távol tartani fogja. A hatóságok részéről a szükséges rendszabályok már megtéteték. Egész bizossággal reményljük, miszerint a rendtelenségek megújulni nem fognak. Ha azonban ebbeli vá-rakozásunkban reményünk ellenére csalatkozánk, tehát a hatóságok kötelességüket hiven teljesítve tovább is meg nem szünendnek egész komolysággal

a törvényeknek tekintélyt szerezni s a nyilvános rendet szigoruan fontartani. Kelt Kölnben, aug. 5. 1846. Lundt tábornagy s parancsnok. Raumer kormányelnök.“ — A mennyiben az egészről értesülve vagyunk, annyit röviden állíthatunk, hogy e zavarok minden politikai jellem nélküliek. Több polgár megsebesítetett s eddig csak egyetlen egy halt meg.

TÁRSULATOK ÉS INTÉZETEK.

Meghívás. A magyar — jelenleg már nemzeti — színház fontartására alakult részvénytársaság igazgató választmánya, a társaságot szenvedőleg illetett adóságokat már nagyobb részben letisztáztván; miután az időközben nemzetivé tett intézet pénztára jelenleg hihetőleg olly állapotban van, miszerint az átvett könyv és ruhatár, nemkülönbön diszítványok s egyéb szerek becsarából, még hátra maradt s a részvénytársaságot cselekvőleg illető mennyiséget kifizetheti: az igazgató választmány végzámadását annál örömeztőbb kívánja megtenni, mivel bizonyosabb, hogy az adóságok teljes kifizetése után is marad fon bizonyos összeg a részvényeket illető.

Ezért a mondott választmány folyó évi augusztus 23kán délután Pesten a megyeház nagy teremében, a fonmaradandó összeg feletti intézkedés végett közgyűlést tartand; — melyre az illető, cz. részvényesek az e részben már kelt hirdetmény folytán újabban is hivatalos tisztelettel megkéretnek. — Pest augusztus 13kán 1846. Balla Endre, a részvénytársaság jegyzője.

Igazítás. Mult pénteki 333dik számunk „Budapesti újdonságok“ rovatában a közép hasáb legalsó sorában „Lassa luc“ helyett olv. „Lassatue“; a 3dik hasáb felülől lefelé számított 12dik sorában „mellyet is ezennel minden“ saí. helyett olv. „mellyet is minden“; és ugyanezen hasáb 6dik sorában „beteg ágyat“ helyett olv. „beteg-ágyát“.

Lipthay Sándor vezetése mellett szerkeszti Illucz Oláh János.

Áresökkentési hirdetés.

A királyi magyar tudományos egyetem részéről közhírré tétetik, miként az orvosikar épületében némi előforduló építési változások elkészítése folyó évi augusztus 26dik napján délelőtti 11 órakor tartandó áresökkentés útján, a legolcsóbb áron fölvállalónak fog ádatatni; — fölszólítatnak ennél fogva azon kőműves, eserepes, ács, asztalos, lakatos és festő mesteremberek, kik ezeket a királyi egyetem irodájában, a szokott hivatalos órák alatt, a megtekinthető terv szerint fölvállalni kívánják, — hogy az emlitett időben, az orvosikar házában Pesten újvilág-utcában 591 szám alatt megjelenhessenek. — Kelt Pesten 1846dik évi augusztus 13dik napján. — Vargay Károly m. k. a kir. magyar tudományos egyetem helyettes tanácsjegyzője. (1-3)

Magyar pezsgő-eladás.

A dicséretesen ismert, jól pezsgő, tartós, minden idegen-szerű anyagok keveréke nélkül készített, s azért fölfájást nem okozó

magyar pezsgő

(gyártva Dell' Adamy Mihály örökösei által) részletekben igen jutányos áron egészen elfog adatni. — Bővebb tudósítást nyerhetni Weisz B. és társ. irodájában Pesten a nagyhíd-utca 678dik számú Weisz-ház első emeletében. 5-6

C s ö d ö k.

28516. Kaproncza város tanácsának jelentése szerint Betlheim Henrik és Lipót zsidó testvérek és kereskedők hitelezői csődületének határnapja folyó évi szeptember 1jére tüzetven ki, s tömeggondnokká Sergecz Márton városkapitány, perügyelővé pedig Herisch Fridrich bites ügyvéd nevezetvén; ugyanez hihirdetjük. Kelt szentjakabó 21. 1846.

27.144. Nyitramegye jelentése szerint Érsekújvár mező-város tanácsa ottani lakos Osztatny József és neje Kurucz Erzsébet ellen csődületet határozván, az illető hitelezők megjelensére folyó évi october 5. 6. s 7dik napja tüzetett ki határidőül, ideiglenes tömeggondnokká Schmidt József városi hivatalnok, perügyelővé pedig Csizmazia Mihály bites ügyvéd nevezetvén. Kelt julius 14. 1846.

23130. Pest városa tanácsának jelentése szerint Thomassevich Mihály helybeli posztókereskedő hitelezői csődületének határnapja folyó évi augusztus 26dikára tüzetven ki, és tömeggondnokká Joannovich Mihály, perügyelővé pedig Barabás Dániel bites ügyvéd nevezetvén, mi is ezennel kihirdetjük. Kelt szentivánhó 16kán 1846.

Státuspapírosok árkelete.

Bécs augusztus 11kén.	
5 ptes státuskötelezvény	ft p. p. 111 1/2
4 " " "	101
3 " " "	74
2 1/2 " " "	65
1834diki státuskölesön (500 ft p. p.)	785
1839 " " (250 ft p. p.)	314
Lotteria huzások.	
Bécsben auguszt. 5kén: 52. 21. 41. 46. 62.	
Kassán " " 5kén: 76. 23. 60. 4. 87.	
Dunavizállás	
Augusztus 15kén: 7' 7" 3" az 0 fölött.	

Gabonaár váltó garasokban.

	Tiszta-buza	Kétszeres	Rozs	Árpa	Zab	Kukorica
14. (pesti m.)	270-310	190-210	160-174	120-128	80-87	140-155
11. (poz. m.)	140-164	—	120-143	80-94	63-68	— 95
9. " "	125-166	90-105	90-108	61-72	55-64	— 88
11. " "	135-142	—	116-120	85-90	57-60	— 88
10. " "	145-167	115 127	—	68-72	50-55	80-88
5. " "	155-161	135-140	125-130	75-80	49-50	115-120
7. " "	180-200	—	150-160	130-140	60-65	— 88
5. (poz. m.)	160-173	130-147	128-131	83-84	52-53	89-90
3. (kis véka.)	— 57	— 42	— 34	—	— 21	— 32
8. (auszt. m.)	168-220	—	— 145	90-105	88-115	—

Részvények árkelete.

Augusztus 11kén.	
Pesti közép. vasut részv. (500 ft p. p.)	93 1/2
Nagyszombati " (10 ft p. p.)	—
Soproni " (2000 ft p. p.)	—
Pesti lánchíd részvény (100 ft p. p.)	140
Eszterházy sorsjegy (40 ft p. p.)	60 1/2
Bécsi bankrészvény	1572
Dunagőzhajó „ (500 ft p. p.)	691
Bécs-gloggnitzi vaspálya	134
Budweis-Linz-gmundi „ (200 ft p. p.)	214
Eszaki „	184
Majlandi „	116